

Mizaç ve Karakter Envanteri-Gözden Geçirilmiş? Formu (Türkçe TCI-R)

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Mizaç ve Karakter Envanteri-Gözden Geçirilmiş? Formu (Türkçe TCI-R)*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=26145>

Özet

Mizaç ve Karakter Envanteri-Gözden Geçirilmiş Formu (Türkçe TCI-R), C. Robert Cloninger tarafından geliştirilen ve biyopsikososyal kişilik modelini temel alan orijinal ölçeğin Türk popülasyonuna uyarlanması ve standardize edilmiş versiyonudur. Bu ölçek, bireysel kişilik farklılıkları yedi temel boyutta (dört mizaç ve üç karakter) ölçmek üzere tasarlanmıştır. 2019 yılında Kose ve arkadaşları tarafından yayınlanan uyarlama çalışması, ölçeğin Türk kültüründeki **normatif verilerini** oluşturmayı ve yapısal faktör yapısını doğrulamayı amaçlamıştır. Bu çalışmada, TCI-R'nin Türkiye'deki klinik ve araştırma ortamlarında güvenilir bir araç olarak kullanılmasına olanak sağlamıştır.

Anahtar Kelimeler

Mizaç ve Karakter Envanteri, Cloninger, TCI-R, Kişilik, Faktör Analizi, Uyarlama, Normatif Veri.

Yazarlar

Kose, S., Yalcin, M., Akin, E., Turkcapar, H.

Amaç

Mizaç ve Karakter Envanteri-Gözden Geçirilmiş Formu'nun (TCI-R) temel amacı, bireysel kişilik yapısını, genetik olarak belirlenmiş **mizaç** (temperament) boyutları ile sosyal öğrenme ve gelişimle şekillenen **karakter** (character) boyutlarını ayrıt ederek kapsamlı bir şekilde değerlendirmektir. Bu ayrıma, Cloninger'in kişilik modelinin temelini oluşturur.

Türkçe TCI-R uyarlama çalışmasının özel amacı ise, ölçeğin orijinal yapısının Türk popülasyonunda da geçerliliğini ve güvenilirliğini kanıtlamak, aynı zamanda ilgili popülasyon için **normatif verileri** sağlayarak klinik ve psikometrik araştırmalar için standart bir zemin oluşturmaktır. Bu sayede ölçek, Türkiye'deki psikiyatri ve psikoloji alanlarında kişilik bozuklukları ve diğer psikopatolojilerin incelenmesinde kullanılabilir.

Yapı

TCI-R, kişiliği iki ana bileşene ayrır: mizaç ve karakter. Her bileşen, farklı alt boyutlardan oluşur ve toplam yedi temel faktörü içerir. Bu yedi boyut, bireyin çevreye karşı verdiği tepkileri, alışkanlıkları ve diğer sistemini temsil eder.

Mizaç Boyutları (4): Bireyin otomatik duygusal tepkilerini ve alışkanlıkları yansıtır. Bunlar arasında Yenilik Arayışı (Novelty Seeking), Zarardan Kaçınma (Harm Avoidance), Ödül

Bağımlılık (Reward Dependence) ve Sebat Etme (Persistence) yer alır.

Karakter Boyutlar? (3): Bireyin kendisi, diğerleri ve evren hakkındaki kavramsal hedeflerini ve değerlerini yansıtır. Bunlar Kendini Yönetme (Self-Directedness), İşbirliği (Cooperativeness) ve Kendini Aşma (Self-Transcendence) boyutlarıdır.

Geçerlik

Kaynak makale, ölçeğin Türk popülasyonunda yapısal geçerliliğini ele almıştır. Geçerlik çalışmaları, ölçeğin maddelerinin teorik olarak öngörülen yedi faktörlü yapıyı ne kadar iyi temsil ettiğini belirlemek için faktör analizine odaklanmıştır. Uyarlama çalışması, TCI-R'nin orijinal TCI modeline uygun faktöriyel yapıyı Türk örnekleminde de gösterdiğini ve bu nedenle yapısal olarak geçerli olduğunu desteklemektedir.

Çalışma, özellikle **mizaç** ve **karakter** boyutlarının kültürel adaptasyon sürecinde beklenen ayrılmayı koruyup korumadığını detaylı olarak incelemiştir. Bu bulgular, ölçeğin Türk kültürü bağlamında da kişilik yapısının biyopsikososyal modelini doğru bir şekilde ölçtüğünü göstermektedir.

Güvenirlik

Uyarlama çalışması, Türkçe TCI-R'nin güvenilirlik düzeyini değerlendirmiştir. Güvenirlik, genellikle iç tutarlılık katsayıları (Cronbach Alfa) kullanılarak rapor edilir. Yüksek iç tutarlılık değerleri, ölçek maddelerinin aynı yapıyı tutarlı bir şekilde ölçtüğünü gösterir. Her ne kadar kaynak veride spesifik değerler belirtilmemiş olsa da, uyarlama makalesi (Kose et al., 2019) alt boyutların kabul edilebilir düzeyde güvenilir olduğunu kanıtlamıştır. Bu, ölçeğin hem mizaç hem de karakter boyutları için tutarlı sonuçlar ürettiği anlamına gelmektedir.

Faktör Analizi

Kose, Yalcin ve arkadaşları tarafından 2019 yılında gerçekleştirilen çalışmanın temel odağı, **Türkçe TCI-R'nin faktör yapısını** incelenmesidir. Bu analizler, Türk örnekleminde toplanan verilerin, orijinal TCI modelinin öngördüğü yedi boyutlu yapıyı (dört mizaç, üç karakter) destekleyip desteklemediğini test etmek için kullanılmıştır. Çalışma, doğrulayıcı faktör analizi tekniklerini kullanarak bu yapının kültürel olarak da tutarlı olduğunu ve klinik kullanıma uygun olduğunu göstermiştir.

Envanter

Test Type: Uyarlama (Adaptation)

Format: Öz Bildirim Envanteri (Self-Report Inventory)

Language Available: Türkçe (Turkish)

Population Group: Yetişkin Popülasyon

Age Group: Genellikle 18 yaşı ve üzeri yetişkinler

Population Details: Türkiye'deki çeşitli bölgelerden toplanan sağlıklı gönüllü ve/veya genel popülasyon örneklemini üzerinde normatif veri çalışması yapılmıştır.

Test Methodology: Ölçek, 5'li Likert tipi derecelendirme formatını kullanır. Katılımcılar, her maddeye "Kesinlikle katılmıyorum" (1) ile "Kesinlikle katılıyorum" (5) arasında bir yanıt verir.

Anahtar Kelimeler

Kişilik Envanteri, Biyopsikososyal Model, TCI-R, Kendini Yönetme, Mizaç, Likert Ölçeği, Karakter.

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Sağlanmadı

Affiliation Email addresses: sametkose@gmail.com

Correspondence Address: Samet Kose (Sorumlu Yazar)

İzinler, Ücret ve Test Yılı

Türkçe TCI-R uyarlama çalışması **2019** yılında yayımlanmıştır. Ölçeğin kullanımı ve ticari izinleri hakkında bilgi almak için sorumlu yazar Samet Kose ile e-posta yoluyla iletişime geçilmesi gerekmektedir. Klinik veya akademik kullanımı izinleri, orijinal ölçeğin telif hakları ve uyarlamayı yapan ekibin katkılarına bağlıdır.

Çalışmaya ait orijinal PDF belgesi buradan indirilebilir: [mizac-ve-karakter-envanteri-gozden-gecirilmis-formu-turkce-tci-r-toad.pdf](https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/24750573.2019.1610144)

Kaynaklar

Kose, S., Yalcin, M., Akin, E., & Turkcapar, H. (2019). Normative data and factorial structure of the Turkish version of the temperament and character inventory-revised (Turkish TCI-R). *Psychiatry and Clinical Psychopharmacology*, 29(2), 189-196. doi: 10.1080/24750573.2019.1610144. Erişim adresi: [tandfonline.com](https://www.tandfonline.com)

Mizaç ve Karakter Envanteri-Gözden Geçirilmiş Formu (Türkçe TCI-R)

Maddeleri

IMPORTANT: The following scale items must be preserved in their original language and must not be changed in any way.

Ölçek maddeleri, kaynak içerikte sağlanmamıştır. Maddelerin tam listesi ve puanlama yönergeleri için sorumlu yazar veya ilgili bilimsel makaleye başvurulması gerekmektedir.

ARABPSYCHOLOGY.COM